

нонконформних до суспільства ідей, але не для досягнення особистого щастя, для вкладення своєї душі задля щастя іншого.

Героїзм Олени був приречений на провал. При Олені феміністичний рух ще не був рухом в Україні, тільки самотні паростки його почали зароджуватися та гинули під шквалом віками усталених норм суспільства. Законодавчо права жінок тоді закріплені ще не були, до цього минуло ще багато часу, у героїні О. Кобилянської не було підтримки однодумців, Олена була білою вороною у тогочасному українському суспільстві. Героїня повстає проти фатуму, проти безправного становища жінки в Україні наприкінці XIX ст., але її ламає подія, на її погляд, несумісна з її переконаннями - вона воліє жити, жертвуючи собою та відчуваючи себе жертвою. Конфлікт розв'язується сентиментально-жертвовно – жінка обирає врятувати родину та відчувати при цьому себе нещасною. Любов до ближнього і вміння прощати – риси справжньої сильної жінки, життєрадісність якої зламати неможливо. Сила характеру – це, по перше, не зрадити головному життєвому вибору – любові до людей. Отже, з першого погляду така сильна, Олена виявляє силу далеко не в усіх обставинах свого життя.

Тут її не можна ототожнювати з авторкою, що створила цей образ. Сама Ольга Кобилянська мала певний досвід співпраці з "Товариством Руських жінок на Буковині", 1894 року вона виступила однією з ініціаторок створення цієї феміністичної організації, у літературі дебютувала навіть як послідовна феміністка." В українській літературі вперше прозвучав інтелігентний жіночий голос, а разом з ним і феміністична ідея", – писала Соломія Павличко [6, с. 51]. Ідеї О.Кобилянської почули, з часом вони здобули законодавче закріплення та були підтримані жіночою частиною суспільства. Досягнення феміністичного руху на сьогодні є значними. Отже, описуючи провальну, неуспішну жінку-нонконформістку до тогочасного суспільства, сама О. Кобилянська була успішною нонконформісткою і багато чого досягла.

Ноконформіст став конформістом, як показала читачеві прогресивна жінка того часу О.Кобилянська у творі «Людина». Але при цьому життя триває. Абсолютно розуміло з твору одне - Олена є адептом феміністичних ідей, прогресивних для українського суспільства кінця XIX ст., але незрілою як особистість і тому приречена на провал. Чинити опір патріархальним засадам суспільства може тільки сильна особистість, а Олена Ляуфлер не завжди проявляла власну силу духу.

У центрі твору - зародження феміністичного руху в Західній Україні кінця XIX ст., який мав і успіхи, і невдачі. О. Кобилянська, на відміну від своєї героїні Олени, пройшла шлях становлення своєї особистості у феміністичному русі.

Демократизація, вільне суспільство дає основу для того, щоб сильна особистість розвивалася, проявляла себе в тому, що вона захоче і обере, та досягала успіхів. Але чи досягне вона їх – вибір уже ні кого іншого, як її самої. І навпаки - від особистих успіхів та щастя сильних представників суспільства залежить їх здатність чинити вплив на суспільство.

Література:

1. ДИНАМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МАЛОЇ ГРУПИ: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://studentam.net.ua> – Назва з екрана.
2. Жижченко Л. Ольга Кобилянська та її фемінізм: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://librar.org.ua> – Назва з екрана.
3. Кобилянська О.Ю. Слова зворушеного серця: Щоденники; Автобіографії; Листи; Статті та спогади. - К., 1982. - С.72.
4. Кобилянська О. Твори в 5 т. – К., 1995 – Т.5.
5. Коллонтай А. М. Введение к книге "Социальные основы женского вопроса" (1908)// Коллонтай А. М. Избранные труды и речи. – М., 1972.
6. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К., 1999.
7. Савчук Б. Жіноцтво в суспільному житті Західної України (остання третина XIX ст. – 1939 р.) – Івано-Франківськ, 1999.
8. Українка Л. Твори у 5 т. – К., 1956. – Т.5.
9. Фемінізм в українській літературі кінця XIX – початку XX століття: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: URL: http://ru.osvita.ua/vnz/reports/ukr_lit/14034 – Назва з екрана.

**Оксана Максименко, Тамара Микал
(Київ Україна)**

ПРО ПОДІЛ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА НАПРЯМАМИ

Питання світового співробітництва ввели в обіг мови як інструмент роботи, життя і навчання у сучасному суспільстві. Процеси, що викликали урізноманітнення завдань навчання мов та поділ їх за напрямками, є однаковими в усіх мовах і відбуваються набагато швидше у більш розповсюджених.

Проблема поділу в англійській мові висвітлюється у працях Д. Хамера, Р. Р. Джордона, П. Стрєвенса, К. Кеннеді та Р. Болайто, Т. Дадлі-Еванс та М. Джо Сент Джон, Л. Трімбла, Дж. Свейлса, Т. Хатчінсон та А. Уотерс та ін.

На думку Р. Р. Джордона, моделі вивчення мов у різних країнах, маючи свої відмінності, містять спільні риси [1, с. 2]. Розглянемо особливості поділу за напрямками навчання іноземним мовам на прикладі англійської. Так, за Д. Хамером, поширений поділ на напрями:

- англійська для загальних цілей (English for General Purposes) без зосередження на певній галузі;
- англійська для спеціальних цілей / АСЦ (English for Specific Purposes), де чітко визначається мета навчання мови [2, с. 9–10].

П. Стрєвенс у 1977 р. запропонував схему поділу англійської для спеціальних цілей, враховуючи освітній процес і роботу та роль мов в навчанні:

I фаховий (occupational), що має підрозділи залежно від досвіду роботи: а) навчання перед досвідом роботи (pre-experience); б) навчання з одночасним набуттям досвіду роботи (simultaneous); в) навчання після набуття досвіду роботи (post-experience).

II навчальний / академічний (academic), що поділяється на: 1) навчання мови з певної дисципліни (discipline-based) (а – перед навчанням (pre-study / pre-sessional); б – в процесі навчання (in-study / in-sessional)) і 2) шкільний предмет (а – незалежний (independent); б – інтегрований (integrated)) [3, с. 146].

Що стосується англійської для фахових цілей / АФЦ (English for Occupational Purposes), то К. Кеннеді та Р. Болайто вважають, що вона викладається тоді, коли людина має потребу у використанні англійської в процесі роботи чи у професії. Прикладами будуть студенти-лікарі або технічні працівники, що потребують англійську в першому випадку – говорити, нести відповідальність перед пацієнтом та колегами, у другому – читати технічні інструкції. Автори зазначають відмінність курсів АФЦ залежно від наявної кваліфікації та досвіду роботи у певній галузі [4, с. 4].

Т. Дадлі-Еванс та М. Джо Сент Джон відзначають, що поділ впливатиме на ступінь специфічності курсу: перед набуттям досвіду, в якому увага під час навчання приділятиметься особливостям навчального курсу чи роботи, в той час як одночасні курси передбачають специфічну або інтегровану роботу, пов'язану з певними навичками, які набуватимуться в процесі навчання [5, с. 6]. Р. Холм зауважує, що підготовка працюючого службовця буде вужча ніж студента, базуючись на його потребах спрямованих на майбутнє [6, с. 6].

У більшості робіт 70-х років ХХ ст. поняття АСЦ та англійська для науки та техніки (АНТ) були синонімами [7, с. 7]. К. Кеннеді та Р. Болайто пояснюють це великим попитом на АСЦ, що виявлявся з боку вчених та працівників технічної сфери, які потребували вивчення англійської для чисельних потреб, пов'язаних з їх галузями спеціалізації. Проте вони визначають АНТ як важливу галузь АСЦ, оскільки сам термін передбачає словниковий запас, граматичні форми, функції, що є загальними для вивчення науки та техніки [4, с. 6].

К. Кеннеді та Р. Болайто підкреслюють, що є чисельні галузі АСЦ, які не пов'язані з наукою, наприклад право, торгівля. Автори обґрунтовують це тим, що АНТ занадто загальна, щоб використовуватися в укладанні матеріалів АСЦ. Визначення АНТ часто призводило у минулому до викладання матеріалів з науковим нахилом, але це не задовольняло потреби слухачів, оскільки вчені мають діяти у різних ситуаціях із застосуванням мови: виступи та спілкування з колегами, написання робіт тощо, що вимагає певних навичок [4, с. 6].

Т. Хатчінсон та А. Уотерс визнають АСЦ як підхід до вивчення мови, що базується на потребах слухача, у якому всі рішення щодо змісту та методів засновані на причинах вивчення мови [7, с. 16–19] (рис. 1).

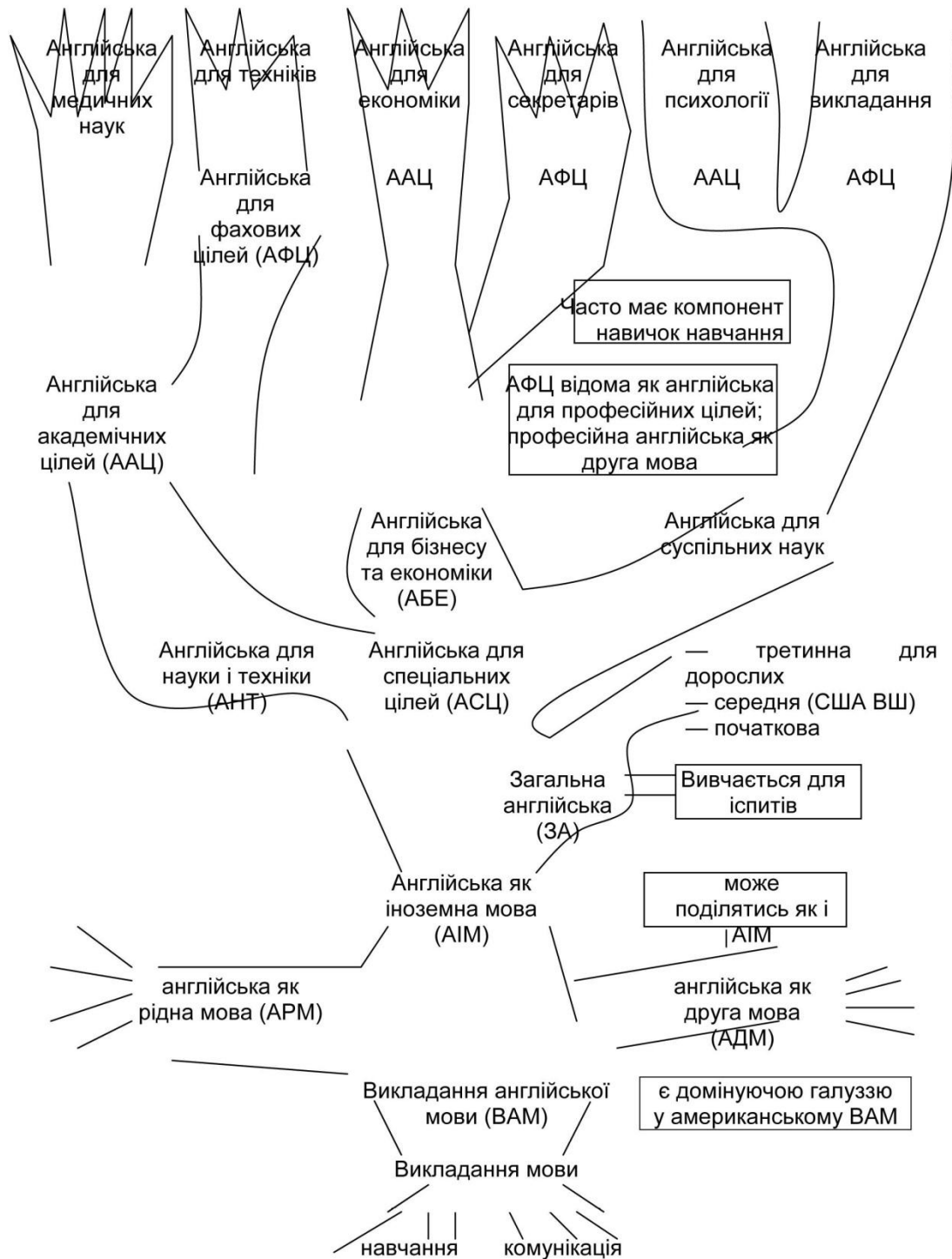

Рис. 1. Схема викладання англійської мови за Т. Хатчінсон та А. Уотерс

Верхні гілки показують рівень на якому є курси АСЦ. Гілки рівнем нижче поділяють АСЦ відповідно до потреб слухача для навчання (англійська для академічних цілей / ААЦ) та роботи (АФЦ). Але за зауваженням авторів, це не ідеальний поділ, адже люди можуть працювати та навчатися одночасно. На наступному рівні розрізняють курси АСЦ по загальній спеціалізації слухачів: англійська для науки та техніки, для бізнесу та економіки, для суспільних наук. АСЦ може бути підрозділом англійської як іноземної мови та англійської як другої мови (для країн з другою державною мовою). Основою є викладання мови, що живиться з навчання та комунікації.

Т. Дадлі Єванс та М. Джо Сент Джон пропонують поділ АСЦ на ААЦ та АФЦ відповідно до дисциплін або професійних галузей. У поділі ААЦ виділяють АНТ, що була головною галуззю; англійська для медичних цілей (АМЦ) та англійська для юридичних цілей (АЮЦ); академічні науки бізнесу, фінансів, банківської справи та обліку, що стали важливими останнім часом. Автори вважають, що термін англійська для фахових цілей (АФЦ) відрізняється від ААЦ та включає професійні (professional) цілі в адмініструванні, медицині, бізнесі, праві; професійні завдання для непрофесіоналів в / перед роботою.

Т. Дадлі Єванс та М. Джо Сент Джон розрізняють, наприклад, курс з медицини для академічних цілей, що запланований для студентів-медиків, та навчання для фахових (професійних) цілей, що заплановане для лікарів-практиків (рис. 2) [5, с. 6].

В межах англійської для професійних (vocational) цілей (АПЦ) Т. Дадлі Єванс та М. Джо Сент Джон виділяють два підрозділи: професійна англійська, що стосується мовної підготовки робітників до певних професій або ремесел та перед професійна англійська, що передбачає пошук роботи, навички проходження інтерв'ю, та пов'язана з набуттям навичок для успішної роботи.

У класифікації англійської мови Р. Р. Джордана покладено в основу не тільки цілі для чого вивчається мова, але і навички якими повинні оволодіти студенти [1, с. 4]. Вчений зазначає, що ААЦ має місце за різних обставин та умов як потреба студентів вищих освітніх закладів у їх власних країнах читати навчальні тексти, пройти курс перед навчанням за кордоном. ААЦ викладається у навчальних закладах студентам, що потребують її у навчанні. Мова, що викладається, може базуватися на певних дисциплінах на вищих рівнях освіти, коли студент спеціалізується (під час навчання) або планує спеціалізуватись з певного предмету. У таких випадках набуття навичок навчання (уміння слухати лектора, конспектувати, писати доповіді, читати підручники) складатимуть основну частину курсу з англійської мови.

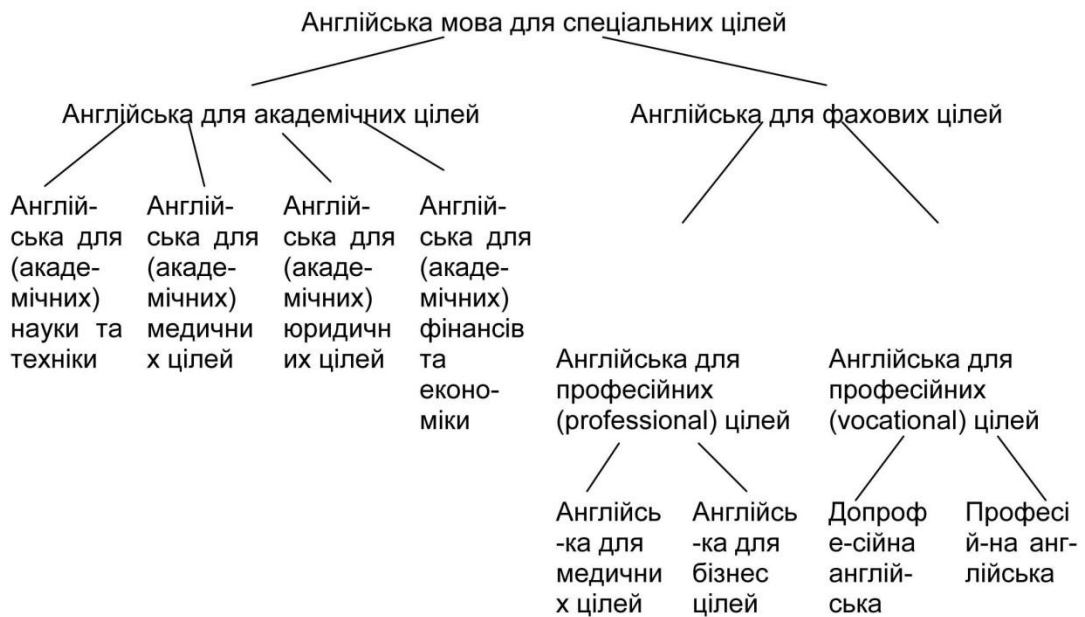

Рис. 2. Англійська для спеціальних цілей за Т. Дадлі Єванс та М. Джо Сент Джон

Викладачами, на думку дослідника, можуть бути як носії мови, так і ні. Поділ курсів здійснюється на перед-сесійні (проводяться до початку навчання та зазвичай займають весь робочий день) або під час навчання (відбуваються протягом навчального періоду, семестру та займають певний час). Курси можуть включати формальні навчальні програми, самооцінювання, матеріали з дистанційного навчання або комп'ютерні програми з опанування мов. Термін навчання становить від 4 тижнів до 12 місяців і довше [1, с. 3].

Р. Р. Джордан так представляє схему поділу викладання англійської (рис. 3) [1, с. 3]. Спираючись на загальні мовленнєві уміння, що є головними для всіх мовленнєвих цілей, він виділяє загальні цілі, суспільні цілі у вивченні англійської, наголошуючи про включення в курс ААЦ останніх при перебуванні в англомовних країнах.

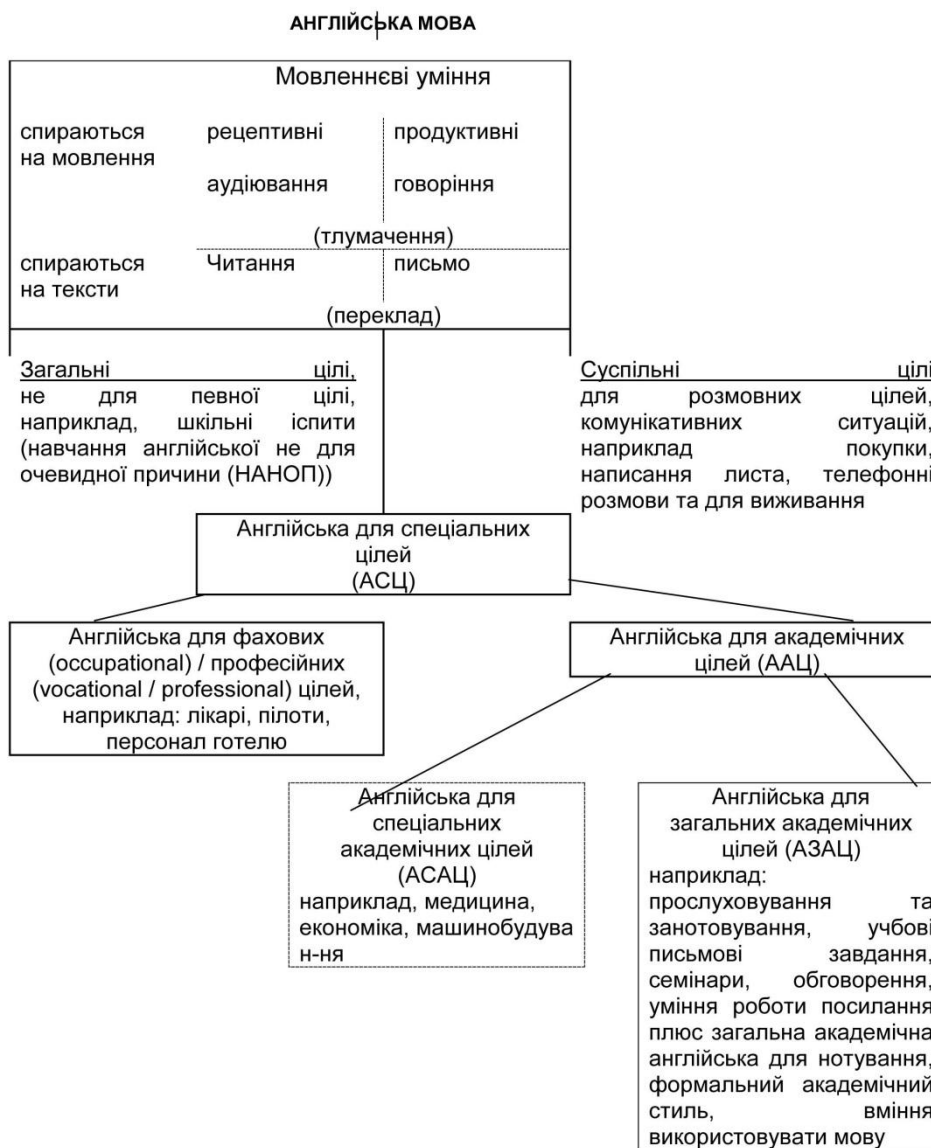

Рис. 3. Схема викладання англійської мови за Р. Р. Джорданом

Англійську для спеціальних цілей Р. Р. Джордан поділяє на:

- I англійську для фахових цілей (АФЦ), професійної підготовки і певної професійної освіти;
- II англійську для академічних цілей (ААЦ), яка у свою чергу поділяється на:
 - 1) англійську для спеціальних академічних цілей (АСАЦ);
 - 2) англійську для загальних академічних цілей (АЗАЦ).

Пояснюючи різницю між АФЦ та АСАЦ, дослідник наводить приклад лікаря та медицину. У першому випадку підготовка лікарів до практичної діяльності є взаємодією з пацієнтом (обмежена певними ситуаціями діяльність), а для студентів, що навчаються на лікарів та вивчають медицину, надається практика у читанні підручників, прослуховуванні лекцій тощо. Тобто мовна підготовка націлена на опанування мови, що пов'язана з характером діяльності.

Узагальнюючи викладені деякі з існуючих поділів англійської мови за напрямами, акцентуємо увагу на тому, що 1) поділ здійснюється відповідно до певних потреб використання мови у загальному і спеціальному контексті; 2) відбувається врахування у напрямках особливостей здобуття освіти за ланками або набуття досвіду роботи / кваліфікації в сучасних умовах неперервної освіти; 3) у напрямках передбачено опанування знань, умінь, навичок, необхідних для виконання певних видів діяльності у певному контексті.

Література:

1. Jordan R. R. English for Academic Purposes. A Guide and Resource Book for Teachers. / R. R. Jordan. – Cambridge University Press, 1997. – 340 p.
2. Harmer J. The Practice of English Language Teaching / Jeremy Harmer. – Longman, 2003. – 370 p.
3. Strevens P. Special – purpose language learning: a perspective / P. Strevens // Language Teaching and Linguistics: Abstracts. – 1977. – Vol. 10, № 3. – P. 145–163.

4. Kennedy C. English for Specific Purposes / C. Kennedy, R. Bolitho. – Hong Kong : Macmillan Publishers Ltd, 1990. – 149 p.
5. Dudley-Evans T. Developments in English for Specific Purposes: a multi – disciplinary approach / T. Dudley-Evans, M. Jo St John – Cambridge University Press, 2003. – 301 p.
6. Holme R. Recipes for teaching professional and academic English. ESP ideals / Randal Holme. – Pilgrims : Longman, 1996. – 118 p.
7. Hutchinson T. English for Specific Purposes: a learning - centred approach. / T. Hutchinson, A. Waters – Cambridge University Press, 1992. – 179 p.

Борис Маторин, Наталья Маторина
(Славянск, Украина)

РАЗВИТИЕ ИНТЕРЕСА СТУДЕНТОВ К ЛИНГВИСТИЧЕСКИМ ЗНАНИЯМ (на материале словарей по культуре русской речи)

Актуальной проблемой современной методической науки является задача повышения интереса студентов-филологов к занятиям по языку в высшей школе. Лингвистическое просвещение должно пронизывать весь учебно-воспитательный процесс в педагогическом вузе. В вузовских программах по языку формулируется требование обучать студентов умению пользоваться энциклопедическими и лингвистическими словарями, но содержание этого умения не раскрывается. Наблюдение за учебным процессом убеждает в том, что словари или не используются преподавателями и студентами вообще, или используются крайне редко, поэтому студенты не умеют пользоваться лингвистической справочной литературой и тратят уйму времени на поиск нужной информации. В то же время педагог, не использующий словари в процессе обучения языку, уже сейчас оказывается во вчерашнем дне методики, так как за последние годы создана уникальная учебная лексикография, так или иначе обеспечивающая все разделы языковых курсов. В связи с этим хочется поделиться опытом организации работы по использованию словарей в учебном процессе на филологическом факультете Донбасского государственного педагогического университета.

Цель статьи – описать пути и способы активизации познавательной деятельности студентов и их интереса к лингвистическим знаниям, развития интеллектуальной инициативы и творческого подхода к исследовательской деятельности через знакомство с новейшими словарями по культуре русской речи.

В конце XX – начале XXI вв. появились многочисленные словари по культуре русской речи [1–6; 10–11 и др.]. При этом методическая литература просто не поспевает за учебной лексикографией: рекомендаций и указаний по использованию новейших словарей по культуре русской речи разных типов в учебном процессе, как впрочем, и общих перечней и обзоров этих словарей, пока ещё нет. Приведём примерный перечень словарей по культуре русской речи разных типов, которые следует использовать в учебном процессе.

◇ Балакай А. Г. Словарь русского речевого этикета (2001) [1]. Словарь русского речевого этикета – самое полное на сегодняшний день справочное пособие, словник которого содержит около 6000 слов и устойчивых формул приветствия, обращения, знакомства, просьбы, приглашения, предложения, совета, благодарности, извинения, пожелания, поздравления, похвалы, комплиментов, утешения, соболезнования, прощания.

◇ Горбачевич К. С. (ред.). Словарь-справочник «Трудности словоупотребления и варианты норм русского литературного языка» (1973) [2] представляет собой общедоступное пособие, предназначенное для широких кругов читателя. Этот справочник характеризует те языковые факты, которые нуждаются в оценке с точки зрения правильности или неправильности, уместности или неуместности употребления. Назначение Словаря, таким образом, состоит в квалификации тех явлений, которые принято относить к понятию «культура речи», имея в виду правильность речи, т. е. соблюдение норм литературного языка.

◇ Горте М. А. Фигуры речи. Терминологический словарь (2007) [3]. Словарь представляет собой уникальный опыт создания справочника на основе древнегреческих, латинских и русских риторик. В нем описано более 200 риторических и стилистических приемов, даны русские соответствия греческим и латинским названиям, примеры использования фигур в произведениях мировой литературы. Словарь предназначен для специалистов, студентов-филологов, журналистов, а также для всех, кому необходимо умение говорить и писать правильно, красиво и убедительно.

◇ Граудина Л. К. Грамматическая правильность русской речи (опыт частотно-стилистического словаря вариантов) (1976) [4]. Цель словаря – помочь читателю подобрать правильный вариант слова или словосочетания. В словаре представлены наиболее употребительные грамматические варианты, возникшие в русском литературном языке за последние 25 лет. Словарь состоит из трех разделов: синтаксического, морфологического и словообразовательного. Каждая статья посвящена определенному типу вариантности и представляет собой развернутый комментарий, в котором объясняется названное грамматическое явление. Употребление вариантов иллюстрируется примерами из произведений художественной литературы, газет, журналов, научной, деловой и разговорной речи. Предназначен широкому кругу читателей – преподавателям, студентам вузов, учащимся средних школ, редакторам,